Region Stockholm

Diarienummer
RS 2024-0439

Riktlinje

Ägarstyrning

Beslutad av regionfullmäktige, den xx 2024

Gäller för Region Stockholms bolag

Gäller tills vidare

Innehållsförteckning

1. Inledning 3

1.1 Syfte 3

1.2 Tillämpning 3

2. Region Stockholm som ägare 3

2.1 Allmänt 4

2.2 Regionfullmäktiges och övriga organs roller 4

3. Bolagsstämma 4

3.1 Bolagsstämmans uppgifter 5

3.2 Bolagsstämmans genomförande 5

4. Bolagsstyrelse 6

4.1 Bolagsstyrelsens uppgifter 6

4.2 Tillsättande av bolagsstyrelse 7

4.3 Bolagsstyrelsens ledamöter 7

4.4 Bolagsstyrelsens arbetsformer 9

5. Verkställande direktör 10

6. Revisorer och lekmannarevisorer 11

6.1 Revisorer och lekmannarevisorer 11

6.2 Bolagsstyrelsens relation till revisorerna 12

7. Informationsregler 12

7.1 Bolagsstyrningsrapport och verksamhetsberättelse 12

7.2 Information på internet 12

1. Inledning

1.1 Syfte

Region Stockholms riktlinje för ägarstyrning tydliggör Region Stockholms roll som ägare av aktiebolag och de krav som ställs på olika aktörer vid styrning och ledning av Region Stockholms bolag.

Med ägarstyrning avses den specifika styrning av Region Stockholms hel- och delägda bolag som följer av kommunallagen och aktiebolagslagens regler för bolag ägda av regioner. I övrigt styrs bolagen på samma sätt som nämnderna.

1.2 Tillämpning

Riktlinjen gäller för Region Stockholms helägda bolag.

För Region Stockholms delägda bolag ska riktlinjen tillämpas på det sätt som ägarna kommer överens om. Hur ägandet ska utövas i bolaget regleras i ett aktieägaravtal med övriga aktieägare.

2. Region Stockholm som ägare

I 10 kap. 1 § kommunallagen anges förutsättningarna för att överlämna kommunala angelägenheter till ett aktiebolag. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget ska falla inom den kommunala kompetensen och att risken för kompetensöverskridande ska vara liten.

Av 10 kap. 3 § kommunallagen följer särskilda krav när en region väljer att bedriva verksamhet i ett helägt aktiebolag. Bestämmelsen innebär att det kommunala ändamålet med verksamheten ska anges i bolagsordningens syfte och verksamhetsföremål, att regionfullmäktige ska utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor samt att regionfullmäktige ska ges rätt att ta ställning innan bolaget fattar beslut i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

10 kap. 4 § kommunallagen innebär att när en region äger bolaget tillsammans med någon annan ska kraven i 3 § tillämpas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till ägarförhållandena, verksamhetens art och omfattningen i övrigt.

Oavsett vem som ska utöva ägarrollen ska regionstyrelsen ha uppsikt över bolagen enligt 6 kap. 1 § kommunallagen.

2.1 Allmänt

Region Stockholm äger bolag för att förverkliga kommunala ändamål. Verksamheten syftar ytterst till att skapa nytta för invånarna i Stockholms län.

Det kommunala ändamålet ska utvecklas i ägardirektiv till bolaget. Regionstyrelsen, som utövar ägarrollen i Region Stockholm, och bolagsstyrelsen ska föra en återkommande dialog om ändamålet med verksamheten och hur det ska komma till uttryck.

Om inte bolagsstyrelsen uppfattar det kommunala ändamålet som tydligt ska bolagsstyrelsen hemställa om förtydligande hos regionstyrelsen.

2.2 Regionfullmäktiges och övriga organs roller

Ägarrollen ska utövas av regionfullmäktige och regionstyrelsen. Regionfullmäktige beslutar alltid i frågor av principiell eller annan viktig karaktär. Exempel på beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt är köp och försäljning av aktier, bildande av dotterbolag, förändring av aktiekapital, ingående av principiellt viktiga avtal samt principiellt viktiga investeringar och finansieringsfrågor. Regionstyrelsen utövar ägarfunktionen. Regionstyrelsen ansvarar för att bereda frågor om ägarstyrningen bland annat i form av ägardirektiv.

Regionstyrelsen ska utöva uppsikt över bolagen enligt 6 kap. 1 § kommunallagen. Regionstyrelsen ska rapportera sina iakttagelser till regionfullmäktige och ta de initiativ som iakttagelserna föranleder. Bolagen ska medverka när regionstyrelsen utövar uppsikt genom att till exempel tillhandahålla information om verksamheten.

3. Bolagsstämma

Enligt 7 kap. 1 § aktiebolagslagen utövas aktieägares lagstadgade inflytande i bolaget vid bolagsstämman, som är bolagets högsta beslutande organ. Bolagsstämman öppnas av styrelseordföranden eller den som bolagsstyrelsen har utsett till att öppna stämman om inte bolagsordningen innehåller annan bestämmelse. Stämman väljer sedan stämmoordförande. Vid bolagsstämman ska protokoll föras; det ska i förekommande fall registreras hos Bolagsverket.

Av 8 kap. 41 § 2 st. aktiebolagslagen följer motsatsvis att bolagets aktieägare endast genom beslut på bolagsstämman kan ge bindande ägardirektiv till bolaget. Enligt kommunallagen ska ägardirektiv till bolaget i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt före beslut på

bolagsstämman behandlas i regionfullmäktige eller, i andra frågor, i regionstyrelsen.

Detsamma gäller beträffande instruktion till ägarens ombud på bolagsstämman.

3.1 Bolagsstämmans uppgifter

Bolagsstämman är ett forum för bolagets ägare att utöva formell ägarstyrning. Bolagsstämman fattar beslut i frågor som är av stor vikt för bolaget, till exempel godkännande av årsredovisningen, val av styrelseledamöter och revisorer samt ändringar av bolagsordningen.

Bolagsstämman ska fastställa beslut som regionfullmäktige har fattat och som påverkar bolaget.

3.2 Bolagsstämmans genomförande

Bolagsstämman kan genomföras som stämmosammanträde eller som stämma per capsulam. Bolagsstämman ska vara sluten.

Bolaget ska sträva efter att bolagets aktieägare och andra som har rätt att närvara vid stämman genom kallelsen till bolagsstämman får relevant, tydlig och begriplig information om de ärenden som ska behandlas.

Kallelsen till bolagsstämma och annan information av allmänt intresse om de ärenden som ska behandlas på stämman ska finnas på bolagets webbplats.

Ägarens ombud på bolagsstämman

Bolagets aktieägare representeras på bolagsstämman av ett ombud som röstar för respektive aktieägares aktier.

Ombuden ska rösta i enlighet med de beslut som regionfullmäktige fattar.

Protokoll från bolagsstämman

Protokollet från stämman ska tillställas aktieägare, styrelseledamöter, revisorer och lekmannarevisorer. Protokoll från senaste ordinarie bolagsstämma och därefter hållen extra bolagsstämma ska återfinnas på bolagets webbplats.

4. Bolagsstyrelse

4.1 Bolagsstyrelsens uppgifter

Bolagsstyrelsen ansvarar enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter i enlighet med gällande lagar och andra regler som gäller för bolaget.

Bolagsstyrelsens huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet, säkerställa att bolaget har en effektiv ledning, se till att verksamheten är hållbar, följa upp och kontrollera verkställande direktörens förvaltning, se till att regionfullmäktige får ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt samt se till att bolagets aktieägare och omvärld informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation.

Bolagsstyrelsen ska se till att det finns tillfredsställande kontroll av att bolaget följer de regler som gäller för bolagets verksamhet.

Bolagsstyrelsen ska i organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter följa Region Stockholms styrande dokument. Bolagsstyrelsen ansvarar för såväl årlig som löpande verksamhetsrapportering till regionstyrelsen i enlighet med regionstyrelsens anvisningar. Den årliga verksamhetsrapporteringen ska innehålla en redovisning av hur väl bolaget uppfyllt ägarens ändamål med verksamheten.

Bolagsstyrelsen ansvarar för att bolagets finansiella rapportering sker i överensstämmelse med god redovisningssed. Av den finansiella rapporteringen ska framgå på vilket regelverk den grundas.

Beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska hänskjutas till regionfullmäktige. Vid tveksamhet om huruvida en fråga är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ansvarar bolagsstyrelsen för att rådgöra med regionstyrelsen och dess förvaltning regionledningskontoret.

Bolagsstyrelsen ska årligen utvärdera sitt eget arbete. Utvärderingen ska minst omfatta om bolagsstyrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Bolagsstyrelsen ska i sin styrelseutvärdering ta ställning till om särskild utbildning för styrelseledamöterna i till exempel juridik, ekonomi eller bolagets verksamhet behövs. Om bolagsstyrelsen kommer fram till att det

finns brister som behöver åtgärdas ska bolagsstyrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till regionstyrelsen.

Bolagsstyrelsen ska årligen utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna ska närvara.

4.2 Tillsättande av bolagsstyrelse

Styrelseledamöterna i regionägda bolag ska utses av regionfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag ska en region med beaktande av 10 kap. 4 § kommunallagen, komma överens med övriga aktieägare om hur styrelseledamöter ska utses.

Vid tillsättning av ledamöter till bolagens styrelser ska hänsyn tas till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och övriga förhållanden. Bolagsstyrelsen ska präglas av mångsidighet och bredd i ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund. En jämn könsfördelning i styrelsen ska eftersträvas.

I delägda bolag ska en överenskommelse om hur bolagsstyrelsen ska utses och sammansättas ingås mellan delägarna. En sådan överenskommelse kan ingå i bolagsordning och/eller aktieägaravtal.

Bolagsstyrelsen bör inte vara större än att effektiva sammanträden kan genomföras.

Till bolagens styrelser ska regiondirektören eller en av regiondirektören utsedd ägarrepresentant adjungeras.

4.3 Bolagsstyrelsens ledamöter

Styrelseledamöter

En styrelseledamot är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. En styrelseledamot ska alltså verka för att Region Stockholms ändamål med verksamheten så som det kommer till uttryck i bolagsordningen och ägardirektiv förverkligas.

En styrelseledamot ska ha den kunskap om bolagets verksamhet, marknad och omvärldsförutsättningar i övrigt som erfordras för att tillsammans med övriga styrelseledamöter kunna göra i förhållande till företagsledningen självständiga bedömningar av bolagets angelägenheter och konstruktivt bidra till att fullgöra bolagsstyrelsens uppgifter.

En ny styrelseledamot ska genomgå en introduktionsutbildning om bolaget, dess verksamhet, organisation, marknad med mera samt den utbildning i övrigt som styrelseordföranden och ledamoten gemensamt finner lämplig för att ledamoten ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

Arbetstagarledamöter eller arbetstagarrepresentanter

Arbetstagarna i ett aktiebolag med minst 25 anställda har rätt att utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lag om styrelserepresentation för de privatanställda (LSA). Nämnden för styrelserepresentation har beträffande regionala aktiebolag beviljat undantag från sagda lag. Sådana undantag har dock förenats med villkor i syfte att tillgodose arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande. Regioner kan hantera arbetstagarinflytandet genom överenskommelser med berörda arbetstagarorganisationer, som kan innebära till exempel att de anställda får rätt att utse adjungerade ledamöter i bolagsstyrelsen.

Region Stockholm ska besluta om huruvida arbetstagarna i bolagen ska utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation, eller om de regionägda bolagen ska avtala med arbetstagarorganisationerna om att dessa får utse representanter som inte har rösträtt i bolagsstyrelsen.

Bolagsstyrelsens ordförande

Bolagsstyrelsens ordförande ska se till att bolagsstyrelsens arbete bedrivs effektivt och att bolagsstyrelsen fullgör sina åligganden. Ordföranden ska särskilt:

- organisera och leda bolagsstyrelsens arbete, samt uppmuntra en öppen och konstruktiv diskussion,
- se till att bolagsstyrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om bolaget och dess verksamhet samt i övrigt får den utbildning som krävs för att styrelsearbetet ska kunna bedrivas effektivt,
- upprätthålla kontakt och dialog med bolagets aktieägare i syfte att bolagsstyrelsen ska känna till ägarnas synpunkter i fråga om bolagets övergripande mål och strategi och andra viktigare frågor,
- ha fortlöpande kontakt med och fungera som diskussionspartner och stöd för bolagets verkställande direktör samt se till att bolagsstyrelsen utvärderar verkställande direktörens arbete,
- se till att bolagsstyrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag,
- kontrollera att bolagsstyrelsens beslut verkställs, samt

- ansvara för den årliga utvärderingen av bolagsstyrelsens arbete.

4.4 Bolagsstyrelsens arbetsformer

Regler om bolagsstyrelsens arbete finns i 8 kap. aktiebolagslagen. Bolagsstyrelsen är ett kollegialt organ där alla ledamöter ska beredas möjlighet att delta i arbetet.

Bolagsstyrelsen får enligt lag inte besluta i ett ärende, om inte såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter har fått ett tillfredsställande underlag för att avgöra ärendet och tid att sätta sig in i underlaget.

Bolagsstyrelsen beslutar om arbetsordning och instruktion för verkställande direktören.

När en ny bolagsstyrelse har tillsatts ska bolagsstyrelsen göra en noggrann prövning av samtliga instruktioners relevans och aktualitet. Förnyad prövning ska göras varje år, även om en ny bolagsstyrelse inte har tillsatts under året.

Bolagsstyrelsens instruktioner i form av arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt rapporteringsinstruktion ska vara anpassade till bolagets förhållanden och vara så tydliga, utförliga och konkreta att de kan tjäna som styrdokument för bolagsstyrelsens arbete.

Bolagsstyrelsen bör inte inrätta styrelseutskott, arbetsutskott eller presidium med särskilda beslutsuppgifter om det inte finns särskilda skäl.

Bolagsstyrelsen ska sammanträda i den omfattning som erfordras för att behandla de frågor som ankommer på bolagsstyrelsen. Bolagsstyrelsens arbete måste vara organiserat så att bolagsstyrelsen kan ägna tillräcklig tid åt alla viktiga frågor. Den löpande rapporteringen bör vara strukturerad så att uppföljnings- och kontrollfrågorna inte tar större del av bolagsstyrelsens tid i anspråk än att särskilt de strategiska frågorna kan ägnas den uppmärksamhet de kräver.

Vid bolagsstyrelsens sammanträden får endast styrelseledamöter, verkställande direktören, bolagsstyrelsens sekreterare och andra personer som bolagsstyrelsen beslutar ska ha närvarorätt delta. Om suppleanter för styrelseledamöter har utsetts ska dessa få delta vid bolagsstyrelsens sammanträden. Vilka personer som har varit närvarande ska antecknas i protokollet från sammanträdet.

Bolagsstyrelsens ordförande ska efter samråd med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för bolagsstyrelsens sammanträden samt se till att dessa är väl förberedda och genomförs effektivt.

De beslutsärenden som ska behandlas på bolagsstyrelsens sammanträden ska anges tydligt i dagordningen för sammanträdet. Beslutsunderlag och förslag till beslut i ett ärende ska ge en saklig, utförlig och relevant belysning av det ärende beslutet gäller. Skriftligt material inför styrelsesammanträde bör normalt tillställas ledamöterna senast en vecka före sammanträdet.

Varje styrelseledamot ska sätta sig in i de ärenden bolagsstyrelsen har att behandla och föra fram de uppfattningar och göra de ställningstaganden som dessa föranleder. Varje styrelseledamot ska begära den kompletterande information som ledamoten anser nödvändig för att bolagsstyrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut.

Bolagsstyrelsens protokoll ska tydligt återge vilka ärenden som behandlats, vilket underlag som funnits för respektive ärende samt innebörden av de beslut som fattats. Ett färdigt protokoll ska sändas till eller hållas tillgängligt för bolagsstyrelsens ledamöter senast två veckor efter styrelsesammanträdet.

5. Verkställande direktör

Verkställande direktören är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att verkställande direktören är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse.

Verkställande direktören ska alltså verka för att Region Stockholms ändamål med verksamheten så som de kommer till uttryck i bolagsordningen, ägardirektiv och styrelsebeslut förverkligas.

Verkställande direktören ska enligt 8 kap. 29 § aktiebolagslagen sköta den löpande förvaltningen enligt bolagsstyrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ansvarar för att förse bolagsstyrelsen med den information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt som bolagsstyrelsen behöver för sitt arbete.

Verkställande direktören ska se till att bolagsstyrelsen får ett så sakligt, utförligt och relevant informationsunderlag som erfordras för att

bolagsstyrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut. Verkställande direktören ska se till att bolagsstyrelsen hålls informerad om utvecklingen av bolagets verksamhet mellan bolagsstyrelsens sammanträden. Bolagsstyrelsen ska utse och entlediga verkställande direktör efter samråd med ägaren.

6. Revisorer och lekmannarevisorer

6.1 Revisorer och lekmannarevisorer

Bolagets yrkesrevisorer utses på bolagsstämman.

Bolagets revisor ska i den utsträckning som följer av god revisionssed granska räkenskaperna och bolagsstyrelsens och verkställande direktörens förvaltning och avge berättelse över sin granskning (revisionsberättelse) som bland annat innehåller uttalande om ansvarsfrihet åt styrelseledamöter.

Bolagsstämman får ge revisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god revisorssed inklusive god revisionssed.

Lekmannarevisorerna i bolag där Region Stockholm direkt eller indirekt äger alla aktier ska utses av regionfullmäktige och anmälas på bolagsstämman.

I delägda bolag ska Region Stockholm med beaktande av 10 kap. 4 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om, och i så fall hur, lekmannarevisorer ska utses.

Lekmannarevisorerna utses bland de förtroendevalda revisorerna i Region Stockholm. De har rätt att utnyttja sakkunnigt biträde vid sin granskning.

Bolagets lekmannarevisorer ska i den utsträckning som följer av god sed för lekmannarevisorer granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. De avger en granskningsberättelse, men uttalar sig inte om till exempel ansvarsfrihet.

Bolagsstämman får ge lekmannarevisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed för lekmannarevisorer inklusive god sed för hur allmän granskning ska genomföras.

6.2 Bolagsstyrelsens relation till revisorerna

Bolagsstyrelsen ska se till att ändamålsenliga relationer med bolagets revisorer och lekmannarevisorer upprätthålls. Bolagsstyrelsen ska dokumentera hur bolaget kommunicerar med bolagets revisorer och lekmannarevisorer. Den ska också tillse att det finns medel avsatta i bolagets budget för den granskning som ska utföras av revisorerna och lekmannarevisorerna, inklusive vid behov för sakkunnigt biträde vid lekmannarevisionen.

7. Informationsregler

7.1 Bolagsstyrningsrapport och verksamhetsberättelse

De regionägda bolagen ska i en särskild bolagsstyrningsrapport lämna följande information:

1. Om utvärdering av bolagsstyrelsen och verkställande direktören genomförts.
2. Om styrelseledamöterna eller verkställande direktören har uppdrag, aktier, andelar eller andra intressen i företaget som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch som bolaget.
3. Hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell ansvarsfördelning, antal sammanträden, genomsnittlig närvaro samt vem som varit sekreterare vid bolagsstyrelsens sammanträden.
4. Hur den interna kontrollen, både vad gäller uppfyllande av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under senaste räkenskapsåret.
5. Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
6. Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.
7. Vilka ärenden som bolaget överlämnat till regionstyrelsen för att bereda regionfullmäktige tillfälle att ta ställning.

De regionägda bolagen ska även årligen i verksamhetsberättelsen redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen angivna syftet och ramarna för densamma.

7.2 Information på internet

Regionägda bolag ska ha en webbplats som nås via Region Stockholms webbplats.